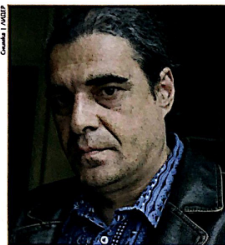

философията на либерализма. Културата е равна на онова, което може да се консумира и продава; изходно, извървяно, вкиснуто, изконсумирано от туристите. Това на всичко отгоре е редуцираща философия. Тя редуцира културата изключително и само до културната стока, до паметниците, опаковани като културна стока. Защото за какъв друг туризъм може да става дума – не сме чули нищо за опери, нито за театрален туризъм, нали?

А: Нека обобщим – кои са проблемите, с които се управлява един такъв модел, който представяме?

КЗ: Не е редно аз да определям политическите инструменти, ние оставям това на действащите политици. Но най-общо казано – това е оптележване на държавата в сферата на културата не в пълна мяра, а оптележване именно от масовата култура, оптележването ѝ като тежък личностически апарат от управлението на средния етаж и ангажирането ѝ само с най-горния и най-месеи етаж. С това не искам да кажа, че на този етаж може да

Доц. Камин Факиев преподава „История на средновековната философия“ в Софийския университет, „Обща история на средновековната култура“ и „История на реалитета и митологията“. Автор е на редица книги с реализионно-философска тематика. Главен редактор е на сп. „Християнство и култура“. Член е на Националния инициативен съвет за създаването на ДСБ.

му се диктува. Самата природа на този висок етаж на културата е такава, че тя не прави от свободни, идентични, често – да употреба тази стара дума – генерира хора. Тяхната работа не помага на диктат, става дума за осъзнаване на ценностите, които те създават, и за финансовата им подкрепа. Ако всичко това не се случи, ако останем ляво-либерален модел на управление на държавата, каквото е мой по същество в посещените години, ще имаме все по-дълбоко в ефияния комерсиализъм.

А: Т.е. съгласно на културата трябва много зависи от политиката...

КЗ: Разбира се, не бива да прекаляваме. Знаем, че културата има висока степен на автономия. Тя е все пак интимно занимание, занятието на духа. А дукът е свързан само по допълнителната хът с материалната. Истинско е, че и при тоталитарни режими са създавани високи образци на изкуството. Ние говорим по-скоро за едно здравосливо функциониране на културата. ■

Явор ГЪРДЖЕВ: Паметта не трябва да бъде прекъсвана

Осемте точки... или осем български културни престоици в българския културен живот, по които нашата днешна трябва да изброи стеновите в рамките на културната си дикторина.

1. Качество срещу заетост

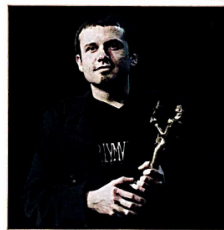
Популистката нагласа изисква просто да се потвърди все по-висок процент на заетост. Дясната бива трябвало да запази по-скоро на подобряване на качеството на културния продукт, както обаче не предприема повече от напрежението вече скръщения, за да не обективни напълно този важен сектор на обществения живот. Резултативните критерии за покаяване на качеството трябва да бъдат поне няколко, независимо един от друг и взаимно допълващи се: експертна оценка (септемеска), собствени приходи (комерсиални), взаимодествия в изд-

национален контекст (евроинтеграционен).

Внимание! В българския културен пейзаж (както се потвърди и от действащата театрална реформа) скръщенията само по себе си не повишават качеството на работата на останалите нескръщения. Реформата не успя, понеже спестените пари от скръщенията не бяха реинвестирани в същата сфера, както беше обещано, а просто бяха отплати. Затова и не се създаде реален пазар на творческия труд.

2. Отговорност срещу имитативен демократизъм

Увеличаване отговорността на институциите за културна политика. В момента тя е разпуста посредством имитативен-демократичен процес от рода на културните, които са преобръщателно решени в почти 100 % от случаите. Така обаче назначаването имат отплатеж в случай на изобръба на назначението. Простото се извървяват, че назначените са избрани не от тях, а от независими експерти на

курс. Формата трябва да се замени с явни назначения и с делегане на ясни отговорности в рамките на одредени мандат.

3. Персонали срещу колективи

Десницата би трябвало да разконтспира и дезактивира левоначалните едлшаристички нагон за компромитиране на успяванията. Да прекъсне порочната властова практика на перманентно компромитиране на силните

Из стратегията на БСП за развитието на българската култура

Устойчивото културно развитие е стратегическа задача и за левицата. Що се отнася до администрирането на културата, програмата на БСП предвижда не намаляване, а оптимизиране на съответните държавни институции; регламентирание отговорностите на Министерството на културата и органите на местно самоуправление на художествените процеси в националните институции, в общинските и частните културни формации... Дефиниране на държавни преференции и стимули за инвестиционни дейности в сферата на художествената култура...

Децентрализацията и засищането на общественото изкуство също са приоритет на левите, както и привнасянето на нов закон за защита и развитие на културата, приемането на закони и за българския театър, за българския език и за музикалната индустрия. Целят се и промени в Кодекса на труда, регламентираща спецификата на труда на художественотворческите работници... От съществено значение в насочването на финансовите средства чрез целевите конкурсни проекти към приоритетни цели. ■

физури посредством популистки екзактаци, за да създад напрежението между колективистичните и личностните енергии.

4. Национализъм срещу евроинтегразъм

Да се преоорезе примитивната нагласа отпоставяне на националната идентичност на естетическо ниво да бъде преобръщана в реакционен фолклоризъм или великобългарски паметници. Евроинтегразъм и европеизацията избор значат преимуществено стимулиране на съвременните естетски за сметка на фолклорно-битовите и национал-куловете типича. Паметта не трябва да бъде прекъсвана. Трябва да бъдат прекъснати идеологическите спекулации с паметта.

5. Критика срещу паметника

Толериране на критическата (обществена и политическа ангажирана) нагласа в естетиките за сметка на уж ангажираната злободневно-вулгаризираща тенденция, която на практика блямира сериозната възможност за обществен ангажимент на изкуствата и измлазка спойностните фигури от социалния дебат поради отплатеност и познуса.

6. Реакционност срещу виванционност

Везанна на стимулираните естетски в изкуствата трябва много деликатно и без каквото и да било радикалност да бъде наложена от традиционализма към иновативността, както по този начин се избегне измлазването в ретропесекливно-носталгична реакционност.

7. Стари срещу млади

Генерационният проблем в културата в момента е тежък. Българското общество като цяло е запущено в своята репродуктивност и има много ниска култура на обмен на поколенията. Генерационната борба е жестока и много често регулирана до самото биологическо. Напрежението между поколенията може внимателно да се сваля чрез ефикасен механизъм за бързо изтегляне в културната сфера и мотобилане на младите генерации за упражняване културна активност.

8. Архивирание срещу попиляване

Българската култура страда от необходимостта да запази паметта за самата себе си по този така, както обществото страда от подобна амнезия. Тя не разполага с адекватна база за архивира постиженията си в достъпен и удобен за ползване вид, което я прави култура на едноизмерност. Новите генерации не трябва отплат, където са стигнали предшумите, а обикновено се връщат на нулева кола. Така всичко много бързо се попилява и забравя, а шерицията остава естествено валиден културен модел. Капо резултат в културата ни по шериция се репродуктират вече уж исторически мъртви културни нагласи. ■

Райна ГАВРИЛОВА: Пазарният принцип е частично решение

Има нещо радикално свършено в хората към културата в България. Четирите главола: управлявам, финансирам, развивам и съхранявам предполага, че културата е нещо като бляс, който трябва да е прегреш на спешници, което непонимат ерши. А културата трябва да е разбита като онова поле от хора, идеи, форми, паметници и институции, имащо особено значение за качеството на живота и общуването в нашите все по-фрагментирани и все по-глобализирано общество.

Доц. д-р Райна Гаврилова преподава в СУ „Св. Климент Охридски“. Специализира в антична история и френска философия. От април 2000 г. до юни 2001 г. е заместник-министър на културата. От октомври 2001 г. е изпълнителен директор на Фондация „Отворено общество“.

Културната политика е разработена и спазвана на правна върху отредени принципи. Тук става въпрос за толерантност, равнопоставеност, право на културно наследство, свобода на изказа, разнообразие, участие на онези, които създават и „потребяват“ култура и т.н. Евентуално вероятно би настоявало за лъво и всеобщ достъп до култура, повече държавна намеса и субвенции, ►

* Предлагаме ви осемте точки от от доклад, който редактирал Явор Гърджев изнесе на срещата „Култура и политика“, организирана от фондация „Конрад Аденауер“ в Диецбург“ намина на форума.